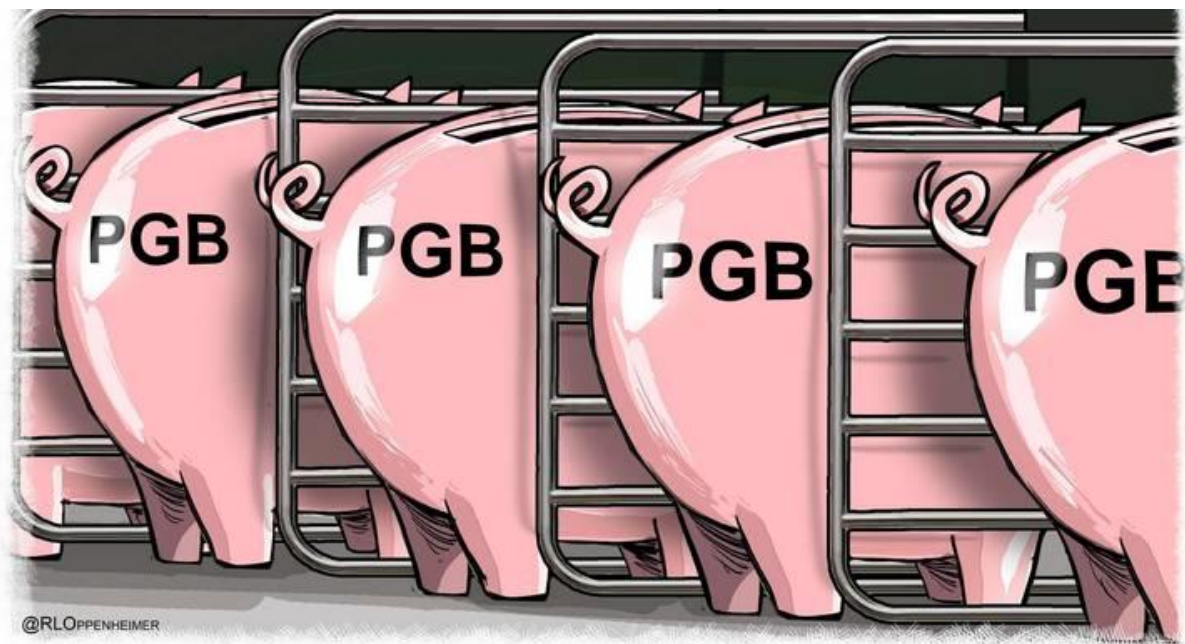

Misdaad ontdekt nieuw verdienmodel: zorgfraude (en het uitbuiten van bewoners van zorgboerderijen)

PLUS

- 16 maart
- Stef Altena Bart Olmer
- [Drenthe](#)

Illustratie: Ruben L. Oppenheimer

Criminelen hebben een nieuw verdienmodel ontdekt: zorgboerderijen. Ze hebben het gemunt op de persoonsgebonden budgetten (pgb's) van verslaafden, daklozen en andere hulpbehoevenden, die ze soms ook nog voor hen aan het werk zetten.

Zorgfraude is in het hele Noorden in opmars, met name in de grote steden, staat in een vertrouwelijke inventarisatie, die spreekt van het nieuwe verdienmodel voor de misdaad. „Net zoals fraude met toeslagen of DigiD-fraude, lijken criminelen een nieuwe markt te hebben ontdekt met nieuwe mogelijkheden”, aldus vertrouwelijke opsporingsinformatie over de toenemende fraude met pgb's.

Burgemeesters ontvangen zorgelijke signalen

Burgemeesters ontvangen zorgelijke signalen over mogelijke fraudepraktijken bij 'zorgboerderijen' die worden gefinancierd met persoonsgebonden budgetten van cliënten. Gemeenten hebben aanwijzingen dat dit soort zorginstellingen soms geen adequate zorg bieden, terwijl de eigenaren wel forse zorgbudgetten incasseren. Per persoon kan het om enige tienduizenden euro's gaan. Met name kwetsbare personen, zoals verslaafden, psychiatrische patiënten en andere hulpbehoevende personen zijn het slachtoffer.

Burgemeesters willen diepgaand onderzoek naar zorgfraude in Noord-Nederland

Bewijzen dat er wordt gefraudeerd, is echter moeilijk, zeggen de burgemeesters, die *Dagblad van het Noorden* en *Leeuwarder Courant* de afgelopen weken spraken over ondermijnende criminaliteit in Groningen, Drenthe en Friesland.

Afspraak was dat de burgemeesters in deze gesprekken vrijuit konden spreken over de bestuurlijke aanpak van misdaad in hun gebied, zonder dat hun namen worden gepubliceerd. Focus in die gesprekken is de vermenging tussen boven- en onderwereld.

'Bewoners krijgen eten, tabak, zakgeld, een kamer en een tv'

Volgens een burgemeester kunnen zulke zorginstellingen „relatief makkelijk worden opgezet” en schurkt het in sommige gevallen aan tegen uitbuiting of mensenhandel: „Is het een vorm van uitbuiting of een perfecte wijze van zorg waarmee wordt voorkomen dat iemand op straat belandt? Bewoners krijgen eten, tabak, zakgeld, een kamer en een televisie, waardoor ze niet op straat hoeven te slapen. Uitbuiting of goede hulpverlening? Maar het is verkeerd als je je complete persoonsgebonden budget moet inleveren en zelfs je DigiD moet afstaan en klusjes moet doen en amper zorg ervoor terugkrijgt”, zegt één van de burgemeesters.

De burgemeesters bepleiten een diepgaand onderzoek naar deze zorgfraude.

Bij het RIEC (Regionaal Inlichtingen- en Informatiecentrum, dat zich richt op ondermijnende criminaliteit) is de aanpak van fraude door de bureaus die persoonsgebonden budgetten beheren inmiddels benoemd als handhavingsspeerpunt. Ook bij de politie Noord-Nederland komen signalen binnen van pgb-bureaus die cliënten laten werken als toppenknipper in hennepkwekerijen of dat ze kabels moeten doorbranden in sloperijen. „Tot een zaak heeft dit nog niet geleid, maar die geluiden krijgen we wel binnen”, zegt een politiechef.

Zijn collega, eveneens een recherchechef: „Er zitten ook goede bedrijfjes bij, maar sommigen doen het niet om de juiste redenen. De cliënten zijn mensen die begeleiding of zorg nodig hebben en die worden, omdat ze kwetsbaar zijn, ook eens uitgebuit.”

Waarschuwing voor dubieuze zorgkantoren en malafide vastgoedbazen

Eind vorig jaar sprak burgemeester Eric van Oosterhout van Emmen publiekelijk over fraude met pgb's: „Je vraagt je soms af of bepaalde mensen het geld voor zorg willen gebruiken of puur voor winstbejag.” In Emmen is een werkgroep geformeerd die bij de aanbesteding van zorg nog beter gaat letten op de aanvragers en eerder denkt aan de mogelijkheid om zorg in natura uit te betalen.

Gemeenten krijgen van meerdere instanties signalen over actieve zorgaanbieders waarbij het mogelijk 'niet in de haak' zou zijn. Bijvoorbeeld dat er wordt getwijfeld aan de kwaliteit en de hoeveelheid zorguren die worden geleverd. Ook wordt gewaarschuwd voor de bedenkelijke samenwerking tussen dubieuze zorgkantoren en malafide vastgoedeigenaren, die kwetsbare personen huisvesten.

Eerdere veroordelingen van zorgfraude

In december werd een 69-jarige man uit Franeker door de rechtbank in Leeuwarden veroordeeld voor het verduisteren van vier ton aan zorggeld: pgb-geld dat bedoeld was voor zijn cliënten. Vier maanden geleden veroordeelde de rechtbank Zwolle een 56-jarige vrouw uit Paterswolde tot een jaar gevangenisstraf. Zij pleegde met haar stichting Buitenbeentje jarenlang fraude met persoonsgebonden budgetten die cliënten aan haar zorg hadden toevertrouwd. Zij moet 854.598,37 euro terugbetalen.

De vrouw maakte volgens justitie honderden verantwoordingsformulieren vals op, waarmee ze zorggeld naar zichzelf overmaakte. Daarvan werden luxe goederen en auto's aangeschaft. In februari 2014 deden de fiscale recherche en politie een inval in de zorgboerderij in Beerta van stichting Buitenbeentje, die werd bestierd door de vrouw en haar man.

Een jaar geleden werd een 46-jarige vrouw uit Appingedam door de rechtbank Groningen veroordeeld wegens zorgfraude tot een werkstraf, een voorwaardelijke celstraf van 12 maanden en terugbetaling van geld aan gedupeerde cliënten. De vrouw bestierde haar eigen bedrijfje, waarmee zij zorg verleende en de zorgbudgetten beheerde van klanten. Volgens de rechtbank is bewezen dat zij zeker 90 mille van cliënten wegsloofde naar haar eigen rekening. 22 cliënten deden aangifte.

In sommige gevallen zou sprake zijn van te hoge aanvragen voor zorguren. In extreme gevallen ronselen foute 'zorgaanbieders' klanten bij drugshulpverlening en methadonverstrekking, bevestigen politiebronnen. In een specifiek geval wordt een zorgaanbieder ervan verdacht 'cliënten' van drugs te voorzien in de zorgwoningen die hij zelf aanbiedt. Ook zijn er signalen dat verslaafden en psychiatrische patiënten geld aangeboden krijgen voor hun identiteitsbewijzen, waarmee bijvoorbeeld auto's op naam worden gezet.

'Grote merendeel van zorgaanbieders handelt naar eer en geweten'

De bestrijding van fraude met zorggelden is één van de prioriteiten van het Openbaar Ministerie. In de zorg gaan miljarden om en dus „moet je alert zijn op criminelen die misbruik van regelingen willen maken”, aldus justitie. „Fraude met zorggeld is divers. Je hebt bijvoorbeeld malafide zaakwaarnemers die het persoonsgebonden budget van chronisch zieken of gehandicapten in eigen zak steken of zorgaanbieders die niet uitgevoerde behandelingen wel declareren of te veel declareren.”

Vorig jaar kondigde het kabinet maatregelen aan om fraude binnen de zorg te verminderen met preventie, controle en samenwerking tussen instanties.

„Het grote merendeel van de zorgaanbieders handelt naar eer en geweten, levert goede zorg en declareert die ook op de juiste wijze. Tegelijkertijd moeten we ook realistisch zijn. Er gaat veel geld om in de zorg. Helaas zien we ook dat er personen zijn die willens en wetens misbruik maken van zorggelden”, aldus de ministers Hugo de Jonge (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) en Bruno Bruins (Medische Zorg en Sport).

„Patiënten lopen daardoor bijvoorbeeld het risico niet de juiste zorg te krijgen. Het gedrag van frauderende zorgaanbieders straalt negatief af op de goedwillende aanbieders en zet de solidariteit en betaalbaarheid van de zorg onder druk.”

Persoonsgebonden budgetten zijn bedoeld om bureaucratische grote zorginstellingen te omzeilen. Cliënten krijgen zelf geld om daarmee zorg in te kopen. In veel gevallen kunnen zorgklanten daar zelf niet goed mee omgaan en gaan malafide 'bemiddelaars' en zorgaanbieders er met hun geld vandoor. De afgelopen jaren zijn honderden zorgbedrijfjes ontstaan waarvan onduidelijk is hoe de kwaliteit van zorgverlening is.

'PGB-fraude moeilijk te bewijzen'

Fraude met persoonsgebonden budgetten (PGB) blijkt in de praktijk lastig te bestrijden, beaamt een gemeentelijke bron, nauw betrokken bij fraudebestrijding.

„Het is lastig om vast te stellen dat de ingekochte zorg ook daadwerkelijk geleverd wordt en aan de kwaliteitseisen voldoet. Via een PGB kunnen mensen zelf precies die zorg inkopen, waar men gezien hun persoonlijke omstandigheden behoefte aan heeft. Bij Zorg in Natura is de gemeente verantwoordelijk voor de inkoop van zorg, legt de kwaliteitseisen vast en controleert dat.”

„Maar bij PGB's ligt er een verantwoordelijkheid bij de cliënt. Op het moment dat de beloofde zorg niet of niet goed wordt geleverd, is de soms kwetsbare cliënt de dupe. Instanties zijn afhankelijk van signalen van cliënten en hun familie om misstanden na te gaan. Vervolgens is het vaak lastig om deze misstanden ook echt te bewijzen. Hiervoor moet informatie van verschillende instanties bij elkaar worden gelegd en geanalyseerd, wat vaak tijdrovende klussen zijn.”